

KARTA EWIDENCYJNA ZABYTKU NIERUCHOMEGO WPISANEGO DO REJESTRU ZABYTKÓW

3. Miejscowość

SZCZYTY

1. Nazwa

SPICHLERZ

2. Czas powstania

1 ćw. XX w.

3. Adres

Szczyty 89 26-800 Białobrzegi

nr ewidencyjny działki 711/2

nr księgi wieczystej

5. Przynależność administracyjna

województwo mazowieckie

powiat białobrzegi

gmina Białobrzegi

6. Współrzędne geograficzne

7. Poprzednie nazwy miejscowości

Szczyty

8. Właściciel i jego adres

9. Użytkownik i jego adres

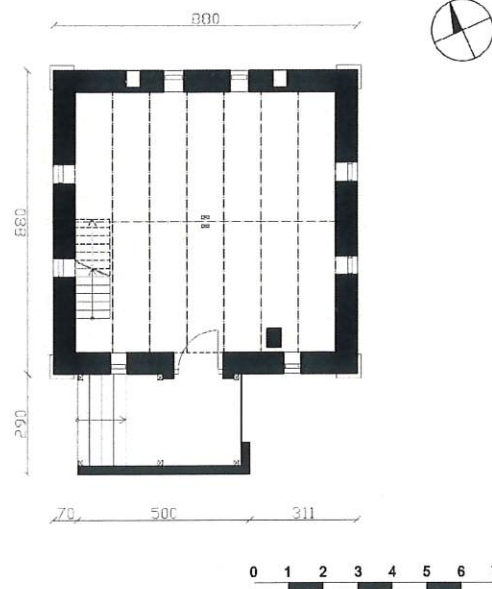
j.w.

10. Formy ochrony

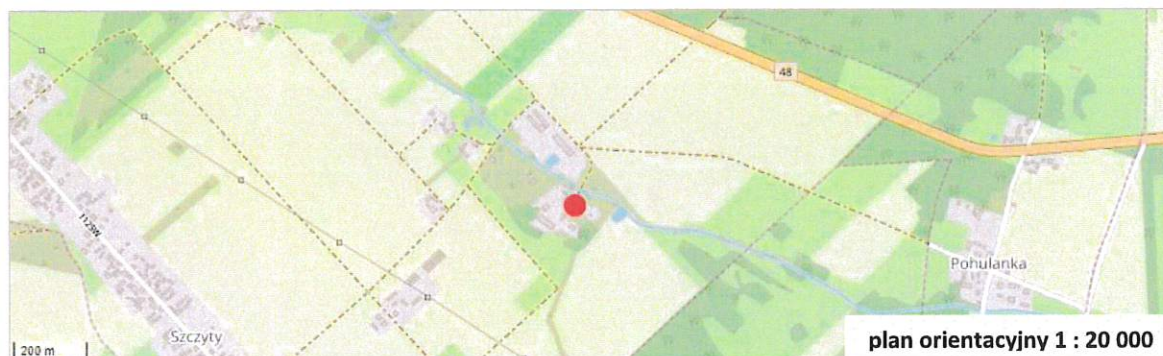
- Wpis do rejestru zabytków numer:
A-1476 na podstawie Dec. 1637/2017 z
18.12.2017 r.

Fot. 1. Elewacja południowa, 2019.

www.openstreetmap.org

12. Historia (w tym przebudowy, remonty, konserwacje),
autorzy, styl

Na terenie obecnej wsi Szczyty funkcjonowało wczesnośredniowieczne grodzisko typu pierścieniowego, którego czas założenia określa się na podstawie badań sondażowych na XI-XII w. Pierwsze wzmianki o miejscowości pojawiły się po raz pierwszy w 1343 r. Jej rodowód jest jednak wczesnośredniowieczny i wiąże się prawdopodobnie z istnieniem w tym okresie osady służebnej, której nazewnictwo wywodzi się od rodzaju wykonywanej posługi, t.j. wytwórstwem szczytów czyli tarcz. Szczyty były wsią prywatną. Od XVI w. do 2 poł. XVIII w. była własnością Kożuchowskich h. Doliwa. Następni właścicielami były rodziny Lasockich, Wąsowiczów, Zaborowskich. W okresie nowożytnym prawdopodobnie w obrębie grodziska funkcjonowała drewniana fortalicia. W 1827 roku wieś liczyła 14 domów i 164 mieszkańców.

W 2 poł. XIX w, majątek w Szczytach liczący 387 ha nabyli Bagniewscy. W 1907 r. zbudowali drewniany dwór na *plateau* grodziska i zrewitalizowali park. W tym samym czasie Michał Bagniewski wybudował murowany spichlerz na terenie folwarku na wschód od założenia dworsko-parkowego. W latach 80-tych XX w. remontowany.

13. Opis

SITUACJA: usytuowany w północno-wschodniej części miejscowości Szczyty, w obrębie dawnego założenia folwarcznego, ok. 300 metrów od dworu otoczonego parkiem w kierunku południowo-wschodnim, w sąsiedztwie dawnych stawów od strony południowego- wschodu.

MATERIAŁ, KONSTRUKCJA, TECHNIKA:

Ściany murowane z cegły o układzie kowadełkowym od zewnątrz częściowo otynkowane; mury miejscowo uzupełniane bloczkami cementowym (w elewacji zachodniej w obrębie 2-kondygnacji oraz w szczycie elewacji północnej); **ganek:** drewniany, słupowy na betonowym podwyższeniu oblicowanym cegłą w układzie wozówkowym.

Fundamenty ceglane.

Więźba dachowa 2-stolcowa, płatwiowa. **Pokrycie dachowe:** eternit; **ganek:** papa.

Stropy drewniane, belkowe z podciągami, wsparte na słupach (kondygnacje oraz piwnica).

Podłogi drewniane

Schody wejściowe w obrębie ganku: jednobiegowe, betonowe; **schody wewnętrzne** drewniane (drabiniaste).

Okna drewniane, krosnowe: **1)** 1-skrzydłowe, otwierane na zewnątrz – parter; **2)** stałe, z częściowo zachowanymi drewnianymi 2-krzydłowymi, wewnętrznymi okiennicami, okratowane od zewnątrz – piętra.

Drzwi wejściowe drewniane, ramowo-deskowe, półkoliście zamknięte z 4-kwaterowym przeszkleniem u góry (równym połowie wysokości drzwi) w ościeżnicy z dekoracyjnie ukształtowanych elementów; brak drzwi wewnętrznych.

RZUT na planie prostokąta z prostokątnym gankiem od południowego-zachodu, obejmującym dwie osie od strony zachodniej.

BRYŁA prostopadłościenna, 3-kondygnacyjna, oszkarpowana w narożach do wysokości parteru, przykryta dachem 2-spadowym z 1-kondygnacyjnym gankiem od frontu, przykrytym dachem 2-spadowym. Od zachodu, w narożniku południowym domurowany fragment otynkowanego muru ogrodzenia. Budynek podpiwniczony.

ELEWACJE w przyziemiu z wysokim cokołem ceglany z fazowaniem oraz profilowanym gzymsem koronującym. Naroża w obrębie parteru wzmocnione płytkami przyporami. Otwory okienne z nadprożami ceglany w formie łuku odcinkowego oraz prostymi gzymсами podokiennymi z wyjątkiem okienek w przyziemiu (piwnicznych). Otwory okienne poza parterem okratowane, a okienka w przyziemiu okratowane od zachodu.

Elewacja południowa (frontowa) ceglana, 3-osiowa, 3-kondygnacyjna, zwieńczona attyką (z częściowo otynkowana). Artykułowana dwoma otworami okiennymi w każdej kondygnacji usytuowanymi schodkowo do zewnątrz w dół elewacji. Na osi piętra wypukły ceglany, prosty krzyż. Centralnie usytuowany portal zakończony łukiem nadwieszonym. Wejście poprzedzone drewnianym gankiem na 4-stopniowym betonowym podeście (przesunięty z osi ku zachodowi). Odrzwia drewniane, oryginalne, dekoracyjne ukształtowane; półkoliste nadproże z ozdobnymi profilowanymi zastrzałami. Ponad ostatnią kondygnacją pełna attyka, gzymsem podzielona na 2-strefy. Niższa o kształcie wydłużonego prostokąta flankowana słupami prostokątnymi, podzielona dwoma pilastrami na trzy otynkowane pola płycinowe z otworem okiennym na osi. Wyższa strefa przechodząca w „trójkąt” szczytu o wykroju wklęsło-wypukłym, flankowanego spływami wolutowymi, zakończonymi ślimacznicami. W szczycie pole płyciny otynkowane z prostokątną niszą na osi. Spływy wolutowe, ślimacznice tynkowane.

Elewacja północna (tylna) ceglana, zasadniczo 3-osiowa (pas w obrębie szczytu wykonany z bloczków betonowych) o nieregularnym układzie otworów okiennych: przyziemie – okienko na osi środkowej; 1-kondygnacja – na bocznych osiach dwa centralnie usytuowane otwory okienne z dwoma flankującymi je wąskimi niszami; 2 kondygnacja – otwór okienny na środkowej osi; 3-kondygnacja – dwa otwory okienne na bocznych osiach; szczyt – otwór okienny, powyżej wąska nisza. Nisze z nadprożami w formie łuków odcinkowych oraz gzymсами podokiennymi. W szczycie po bokach pojedyncze ankrzy żelazne spinające mur w formie dwóch przeciwstawnych i wygiętych elementów o kształcie zbliżonym do litery C.

Ciąg dalszy na wkładce

14. Powierzchnia użytkowa ok. 171,5 m ³	15. Kubatura ok. 394,3 m ³	16. Przeznaczenie pierwotne spichlerz	17. Użytkowanie obecne parter użytkowany jako siłownia
18. Stan zachowania <p>Ogólny stan zachowania budynku: niedostateczny.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Fundamenty – niedostateczny (z ubytkami cegły i zaprawy, mocno zawilgocone); ▪ ściany – niedostateczny (niewielka korozja cegły, miejscowe wyfukania zaprawy, tynki ze znacznymi ubytkami, w ścianie wschodniej centralnie występuje znaczne pionowe pęknięcie muru przez całą wysokość budynku); ▪ wystrój elewacji – dostateczny (miejscowe ubytki w obrębie gzymsów); ▪ stropy – dostateczny (na 3. kondygnacji zniszczony fragment belki stropowej); ▪ dach (konstrukcja i pokrycie) – dostateczny (pokrycie obecnie szczelne); ▪ stolarka okienna: niedostateczna (mocno zużyta z brakami w obrębie 2., 3. kondygnacji, szczytach oraz przyziemia, stolarka okienna w obrębie parteru dostateczna lub dobra; ▪ drzwi – dobry; ▪ drzwi drewniane – dostateczny; ▪ obróbki blacharskie – brak. 		19. Istniejące zagrożenia, najpilniejsze postulaty konserwatorskie <p>Zagrożenia:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ brak funkcji i remontu – postępująca degradacja substancji budowlanej; ▪ postępujące pęknięcie w elewacji wschodniej. <p>Postulaty konserwatorskie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ określenie przyczyn pęknięcia ściany wschodniej i odpowiedni remont/wzmocnienie; ▪ wzmocnienie fundamentu ceglanego, poprzez uzupełnienie wątku ceglanego w miejscach braków lub mocno skorodowanych cegieł; ▪ naprawa pokrycia dachowego i poprawa jego szczelności/ wymiana pokrycia dachowego; ▪ remont i/lub wymiana stolarki okiennej o materiale i podziałach analogicznych do oryginału. 	

1. Miejscowość	SZCZYTY	5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres Spichlerz Szczyty 89 26-800 Białobrzegi	6. Zawartość załącznika opis, plan sytuacyjny, rzut, fotografie 2-5.
2. Gmina	Białobrzegi		
3. Powiat	białobrzegi		
4. Województwo	mazowieckie		

13. Opis (ciąg dalszy)

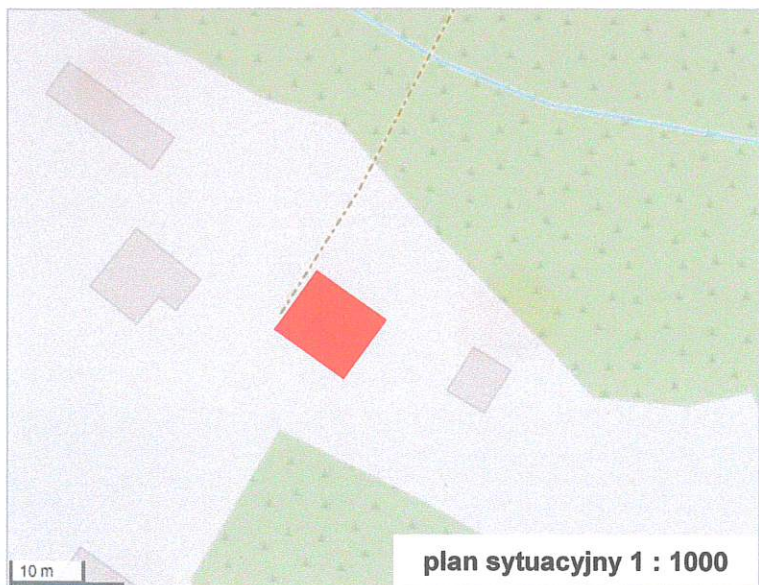
Elewacja zachodnia 2-osiowa, trzystrefowa, wydzielona przez dwie prostokątne, otynkowane płyciny zajmujące wyższe kondygnacje, oddzielone od siebie wąskim pasem ceglanym o nieregularnym układzie, zamknięte po bokach lizenami przechodzącymi u dołu w przypory. Środkowa płycina dodatkowo podzielona centralnie na dwie części lizeną ceglaną o wążku holenderskim. Symetrycznie, centralnie w obrębie każdej kondygnacji i przyziemiu po dwa okienka (w górnych kondygnacjach prostokątne, w dolnych zakończone łukiem). W obrębie środkowej kondygnacji nadproża okienne wykraczają poza linię pasa ceglanego tworząc jego wyoblenia w tych miejscach.

Elewacja wschodnia: analogiczna do zachodniej.

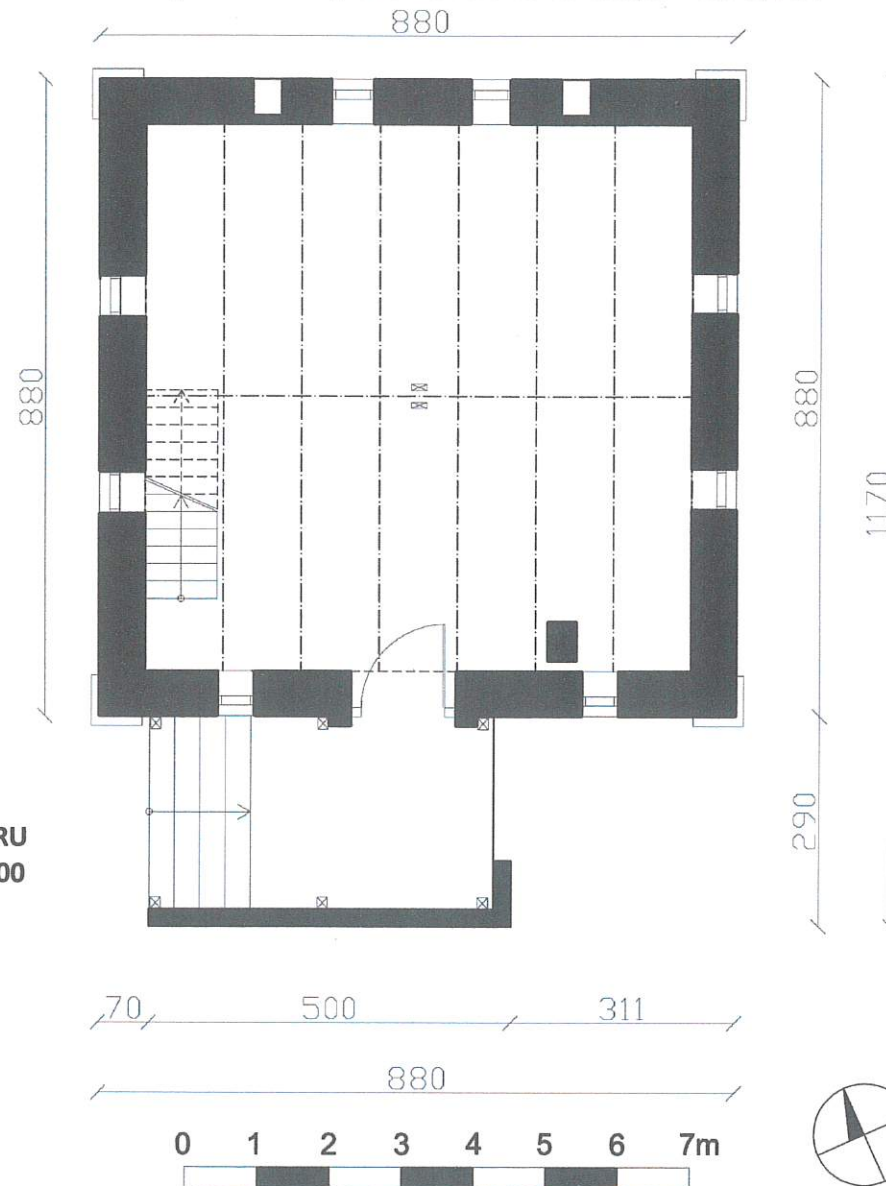
WNĘTRZE: Jednoprzestrzenne, przedzielone na kondygnacje stropami drewnianymi. Schody drabiniaste usytuowane wzdłuż ściany zachodniej.

INSTALACJE: elektryczna, odgromowa (nieczynna).

WYPOSAŻENIE: brak.

Wysokość od poziomu terenu do okapu - ok. 9,4 m

Fot. 2. Elewacja północna (tylna) i zachodnia (boczna), 2019.

Fot. 3. Elewacja zachodnia (boczna), 2019.

Fot. 4. Elewacja wschodnia (boczna), 2019.

Fot. 5. Drzwi wejściowe, 2019.

WŁASNOŚĆ

Białobrzegi

Białobrzegi

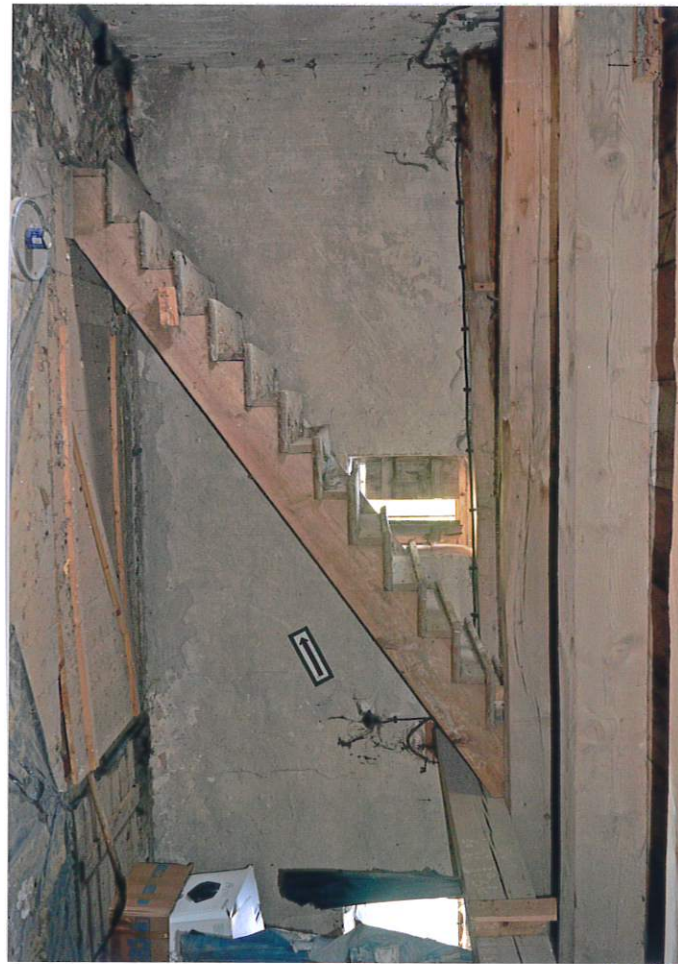
Wieliczka

5. Nazwa zabytku (jak w karcie), adres

Spichlerz
Szczyty 89 26-800 Białobrzegi

6. Zawartość załącznika:

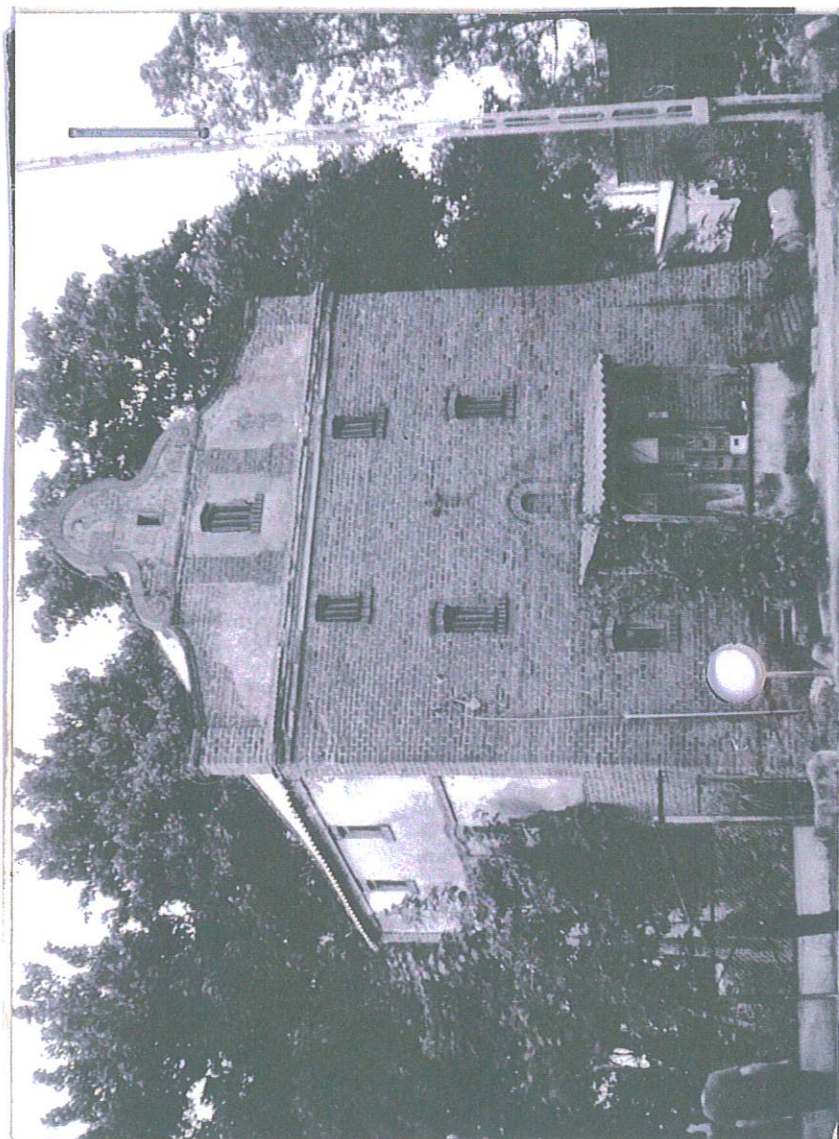
fotografie nr 6-10.

Fot. 8. Wnętrze – 2. piętro (widok na ścianę wschodnią z

Fot. 9. Wnętrze – okiennica wewnętrzna (piętro), 2019.

Fot. 10. Szczyty (gm. Białobrzegi) - spichlerz mur., XX w., fot. 1981, WUOZ w Warszawie Delegatura w Radomiu.

20. Akta archiwalne (rodzaj akt, numer i miejsce przechowywania)

21. Uwagi

22. Adnotacje o inspekcjach, informacje o zmianach (daty, imiona i nazwiska wypełniających)

23. Bibliografia

- 1) Marciniak W., *Szlakiem grodzisk powiatu białobrzskiego. Przewodnik archeologiczny*, Radom 2018.

24. Opracowanie karty ewidencyjnej (autor, data i podpis)

tekst   mgr Ewelina Maciejczyk, VI 2019 r.

plany, rysunki   mgr Ewelina Maciejczyk, VI 2019 r.

fotografie   mgr Ewelina Maciejczyk, VI 2019 r.

25. Źródła ikonograficzne (rodzaj, miejsce przechowywania)

- 1) Fotografia: *Szczyty (gm. Białobrzegi) - spichlerz mur., XX w., fot. 1981, WUOZ w Warszawie Delegatura w Radomiu.*

26. Załączniki

Załącznik nr 1 (opis, plan, rzut, fotografie 2-5);
załącznik nr 2 (fotografie 6-10).